nuntur, veterisque hujus consuetudinis certam fidem facit Cyrillus, Catech. Myst. 1. Paulinus etiam in sæpius præfata ep. 12. Baptisterium refert a se inter duas Basilicas extructum.

DISSERTATIO XI.

De Eulogiis.

1. EUlogiæ erant ex panibus excisæ particulæ, precibus solemnibus benedictæ, in signum Catholicæ in fide & caritate communionis, inter fideles distribuendæ. Harum referunt multiplices species antiquorum monumenta: quædam enim erant panis azymi, quædam panis fermentati: aliæ item publicæ, aliæ privatæ censebantur. Prima Eulogiarum institutio solas azymas, nec ullatenus fermentatas admittebat. Hac nimirum ratione, quia dispertiebantur fidelibus illis, qui sacrosanctæ Eucharistiæ non fuerant participes: earum enim materia ex panibus erat ad mysticam consecrationem destinatis, quæ primis sæculis ubique in Oriente & Occidente non aliter quam in azymis fiebat. Panes itaque azymi, antequam ad sacrum Altare deferrentur, apponebantur in Diaconica mensa, ibique solemnibus orationibus benedicebantur; quibus peractis cultro, quem Græci ἀγίαν λόγχην *sacram Lanceam* vocant, in multas dissecabantur partes, quarum aliquæ ad consecrationem & mysticam Altaris communionem tam Sacerdotis quam populi secernebantur; reliquæ vero citra mysticam consecrationem, pro fidelibus, qui Eucharistiæ non participarant, nec tamen Catholicæ & Ecclesiasticæ communionis exortes erant, seponebantur; & in symbolum quoque communis fraternæque unionis distribuebantur manducandæ. Post debellatos magni Constantini armis tyrannos Ecclesiæ Christi persecutores, ruinis jam deficientis Paganismi Ecclesia mirifice aucta propagataque fuit, qua occasione Melchiades ejus temporis Romanus Pontifex constituit, ut non tantum ex azymis, ut olim fieri solebat, sed etiam ex fermentatis panibus conficerentur. Idque Pontificali auctor vitæ illius insinuat: *Hic fecit ut oblationes consecratæ per Ecclesias ex consecrato Episcopo dirigerentur, quod declaratur fermentum.* Inde liquet ab Episcopo solitam impertiri benedictionem istam, qui hasce deinde Eulogias ad titulorum Presbyteros, id est Parochos dirigebat, istique subditis sibi fidelibus largiebantur, qui ritus brevi omnes Occidentis provincias pervasit: non constat tamen fuisse ad orientem propagatum.

2. Altera fermenti mentio in Siricii vita sic legitur: *Hic constituit ut nullus Presbyter Missas celebraret per omnem hebdomadam, nisi consecratum Episcopi loci designati susciperet declaratum, quod nominatur fermentum.* Vox ibi *consecratum*, perinde est ac vox *benedictum*. Tertia ejus mentio ab Innocentio Papa primo, in epist. ad Decentium Episcopum Eugubinum, cap. 5. *De fermento vero quod die Dominico per titulos mittitur, superflue nos consulere voluisti cum omnes Ecclesiæ nostræ intra civitatem sint constitutæ: quarum Presbyteri, quia die ipso propter plebem sibi creditam nobiscum convenire non possunt, idcirco fermentum a nobis confectum per Acolythos accipiunt, ut se a nostra communione maxime illa die non judicent separatos: quod per Parochias* (scilicet rurales atque ab urbe longe remotas) *fieri debere non puto, quia non longe portanda sunt sacramenta* (id est res benedictæ ac precibus sanctificatæ, licet non censeantur de numero sacramentorum strictius usurpatorum septenario) *nec nos per cœmeteria diversa constitutis Presbyteris destinamus, ut & Presbyteri eorum conficiendorum jus habeant atque licentiam.* Vult hoc loco Innocentius eandem per cunctos Episcopatus citra Eulogias fermentatas servari consuetudinem, quæ Romæ usitabatur. Quarta demum fermenti mentio est in perantiquo Romano libro, quem citat Baronius his verbis: *Quinta Dominica in Quadragesima Sabbato datur fermentum in consistorio Lateranensi.*

3. In Oriente celebrata Synodus Laodicena can. 15. ita sciscit: *Ne sancta instar Eulogiarum in festo Paschæ in alias Parochias transmittantur:* Cujus decreti ratio est, quia cum Paschalibus festis omnes fideles Eucharistiam sumant, superflua fuisset minor communionis fidelium (quæ per Eulogias fit) significatio, quæ diebus aliis non communicantibus Eucharistiam fidelibus impertiebantur. Et præterea Laodicænus can. 32. prohibens ab hæreticis Eulogias sumere. Cujus ratio constat: quia cum dentur Eulogiæ in signum communionis ac unionis fidelium, is qui ab hæreticis acciperet, protestaretur ipso facto cum eorumdem secta communionem ac societatem. Eadem insuper Synodus can. 49. sancit non esse in Quadragesima panem offerendum aliis a Sabbato & Dominica diebus. Illi qui panem hunc ibi de Eucharistia intelligunt, rationem istam decreti proferunt, una cum Græco commentatore Theodoro Balsamone, quia non celebrantur apud Græcos Sacræ Liturgiæ, neque participatur Eucharistiæ Sacramentum diebus jejuniorum, & quia Sabbatis & Dominicis totius anni, etiam intra Quadragesimam occurrentibus, ab Apostolorum usque ætate prohibita sunt apud Ecclesias Orientis jejunia. Alii vero canonem de Eulogiis exponentes rationem adducunt istam: quia præscripta quadragesimalibus diebus jejunia comestione Eulogiarum infringerentur, quæ quidem infractio non est pertimescenda Sabbatis & Dominicis, quibus apud Orientales jejunia vetantur.

4. Catechumenis aliquando datæ fuerunt festis Paschæ diebus Eulogiæ, quia vice erant ac supplemento Eucharistiæ quam iisdem sumere nefas erat; quatenus ante Baptismum res est nefaria & sacrilega participatio alterius cujuscumque proprie dicti Sacramenti. Sed Eulogias catechumenis tandem conferri prohibuit Concilium Carthaginense tertium can. 5. eo quod nondum in Ecclesiam sint admissi, permisitque eis duntaxat salis prægustationem, quam nihilominus idem *Sacramentum* vocat, largiore nimirum significatu. Quo eodem usurpat August. dum sic de catechumenis loquitur lib. 2. de peccatorum meritis, cap. 26. *Et quod accipiunt, quamvis non sit corpus Christi, Sanctum est tamen & sanctius quam cibi quibus alimur, quoniam Sacramentum est.* Idque sacramenti nomen de Eulogiis usurpat paullo ante prolatus Innocentii Pontificis locus. Theophilus similiter Alexandrinus, can. 8. decernit oblatorum ad Altare minime participes esse debere catechumenos: sed solum Clericos, & plebem mysteriis initiatam.

5. Priusquam fuisset institutum fermentum, editus est de Eulogiis a Pio Papa primo canon iste, *ut de oblationibus quæ offeruntur a populo, & de consecrationibus quæ supersunt, nec non de panibus quos deferunt fideles ad Ecclesiam, vel certe de suis Presbyter convenienter partes incisas habeat in vase nitido & convenienti, ut post Missarum solemnia, qui communicare non fuerunt parati, Eulogias, hoc est panem benedictum omni die Dominico & diebus festis exinde accipiant, quæ cum benedictione prius faciat.* Iste ritus etiam nunc a Græcis Clericis observatur Romæ post celebratam ab ipsis Liturgiam Græco ritu intra sacram S. Athanasii Basilicam. Denique sæculo nono Leo Papa quartus, idem qui adversus Saracenos in Italia grassantes Vaticanam Ecclesiam, & suburbium munitionibus cinxit, eique parti nomen Leoninæ urbis indidit, ita sancivit epistola encyclica ad omnes ubique Sacerdotes: *Eulogias post Missas in diebus festis plebi distribuite.* Antiquissimus ille oblationum populi ritus, ex quibus sacra subinde conficienda erat Eucharistia, cum distribuendis Eulogiis, confirmatur ista Cypriani Carthaginensis querela, de opere & eleemosynis: *Locuples & dives es & Dominicum celebrare te credis, qui corbonam omnino non respicis, qui in Dominicum sine sacrificio venis, qui & partem de sacrificio quod pauper obtulit sumis.* Similem renovat querimoniam August. serm. 252. de temp. *Oblationes, quæ in Altari consecrentur, offerte; erubescere debet homo idoneus si de aliena oblatione communicat.* Eamdemque materiam sermone sequenti fuse quoque prosequitur idem Augustinus.

6. Ne vero privatas Eulogias silentio involvamus, quas scilicet privatim amici inter sese ultro citroque mittere consueverant, Paulinus, epist. 1. in fine, vini Campani eulogiam mittit ad Severum. Idemque aliam ad Augustinum & alteram ad Alypium, ut legimus epist. 31. apud Augustinum & epist. 35. Idemque ad Romanium & Licentium alias mittit eulogias expane. Augustinus vicissim eulogias ad Paulinum mittit epist. 34. Atque ista satis, ut ad alia progrediamur.

DISSERTATIO XII.

De fermento: & quidnam rei inter priscos Ecclesiæ Romanæ ritus fuerit.

1. AD hauriendam hujus difficultatis elucidationem, in memoriam revocanda sunt tria loca ex vita Melchiadis, & Siricii, Romanorum Pontificum, arcessita; nec non ex Innocentii I. Pap. etiam Romani epistola ad Decentium Eugubinum Episcopum. Et quidem qui prior est locus manifeste arguit distribuendi fermenti institutionem sua habuisse primordia a Melchiade Papa; cum tamen institutio distribuendæ Eucharistiæ, quam nonnulli cum fermento confundi voluere, sit divinæ ab uno Christo originis: eamque Petrus Apostolus primus Romanis tradiderit.

2. Porro

2. Porro secundus, qui est Siricii Papæ, locus, tantum abest ut propter fermenti a Papa, vel quolibet Episcopo, benedicti seu consecrati distributionem, cunctis inferioris gradus Sacerdotibus prohibeatur sacrosanctæ Missæ celebratio, ut adversarii contendunt, quin potius eos omnes ad sacrificandum adeo decernit obligari, ut non aliter fermentum ab ipsis distribui permittat, nisi postquam Deo sacrificaverint.

3. Tertius denique textus, qui est Innocentii, admodum perplexus & obscurus, perspicue tamen hoc docet, fermentum non esse sacratissimam Eucharistiam, quatenus officium transportandi fermenti, non Sacerdotibus, non Diaconis, immo ne ipsis quidem Subdiaconis, contra debitam vivificæ Eucharistiæ venerationem, & laudabilem veteris Ecclesiæ consuetudinem; sed solis infimis clericulis Acolythis assignat.

4. Sed si quis insistat tribus his locis, fermento nomen attribui *Consecrati*, vel *Sacramenti*: Expedita responsio præsto est, qua hujusce teli, si qua sit, acies retunditur. Certum quippe est his quoque vocabulis exprimi solitas quascunque eulogias fuisse. Cui veritati astipulatur Concilii Carthaginensis tertii canon 5. dicens: *Placuit ut per solemnissimos dies Sacramentum catechumenis non detur nisi solitum sal.* Augustinus pariter lib. 2. de peccat. merit. cap. 26. ait: *Et quod accipiunt catechumeni, quamvis non sit corpus Christi, sanctum est tamen, & sanctius quam cibi, quibus alimur, quoniam Sacramentum est.*

5. Qui vero recentem hanc opinionem invexerunt, alios simul nequaquam negligendos errores induxerunt: in primis, fermentum nihil aliud aut minus fuisse quam adorandum Corpus Christi. Secundo, erroneam fuisse Ecclesiæ Romanæ persuasionem, aut nunc esse, quod sibi traditum ab Apostolis Petro & Paulo jam inde ab initio ut in fermento consecraret, non vero oppositum ab eadem Romana Ecclesia simul doceri & districte juberi, quasi Petri & Pauli inviolabile præceptum, ut non aliter in Romana Ecclesia nisi in azymis sacrificetur. Tertio etiam stabilita Ecclesiæ pace in amplissima, & populosissima totius orbis terrarum civitate innumeræ sparsæ essent sacræ basilicæ, edictis Romanorum Pontificum sollicite cautum fuisse, ne plusquam in una Romanæ urbis Ecclesia, neve plus una per totam civitatem Missa, festis etiam solemnioribus, & Dominicis diebus, quisquam Sacerdos celebrare præsumeret: atque sine ullo Sacerdotum, vel populi crimine ferale interdictum Romam universam occuparet, adeo ut fieri non posset, ut quantumcumque sese miserandus populus comprimeret, ex quinque millibus vix duo tresve homines ad se insinuandum in confertissimis turbas robustissimi, Sacro possent interesse, Dominicis etiam & Paschalibus diebus. Idemque strictissime ritus præscriberetur & servaretur quacunque protenduntur occiduarum Provinciarum Ecclesiæ, ipsique Sacerdotes propemodum omnes tota fere vita nullum Deo sacrificium litare possent: Qui quartus est error, si non modo Romanus Princeps Pastorum necessariis pascuis proprias sibi viciniores prohibuisset oves perpetua fame perimendas, sed aliis quoque minorum Ecclesiarum Pastoribus jussisset, ut omnia penes se pascua, fontesque salubrium aquarum, commissis suæ curæ ovibus & agnis intercluderent: non enim aliter mandatum Innocentii ad Decentium Episcopum intelligi volunt.

6. Quintus demum ista opinantium accedit error, idemque insignis: nullum fuisse per octingentos annos penes Latinas sive Europæ, sive Africæ Ecclesias, Eulogiarum usum. Undenam quæso tam præceps asseverandi fiducia? Censentque Augustinus & Paulinum fuisse vel origine, vel Episcopatu Græcos, aut non nisi post octingentos a Christo annos prodiisse. Constat vero ex mutuis amborum litteris Eulogias inter se se transmisisse. Pius etiam Romanus Pontifex & Martyr decretum edidit de oblationibus populorum in hæc verba: *Ut de oblationibus quæ offerantur a populo, & de consecrationibus quæ supersunt, vel de panibus quos deferunt Fideles ad Ecclesiam, vel certe de suis Presbyter convenienter partes incisas habeat in vase mundo & convenienti, ut post Missarum solemnia qui communicare non fuerint parati, Eulogias omni die dominico & in diebus festis exinde accipiant, quæ cum benedictione prius faciat.* Melchiades etiam, referente in ipsius vita Damaso, simile decretum edidit. Præterea Carthaginense Concilium tertium anni 397. can. 5. edixit de Cathechumenorum Eulogiis, certe Catechumenis ad Eucharistiam nullus erat accessus.

7. Illius porro assertionis de unico nec iterabili in universa civitate Romana sacrificio, & similiter in omnibus & singulis Episcopatibus, atque ita cunctis Sacerdotibus ubique interdicta in perpetuum Missa, evanescit falsitas per eam rationem, qua Sancti Patres discrimen assignant inter Sacerdotes veteris & novæ Legis, quorum illi ab uxoribus se continebant solo tempore, quo secundum vices suas incumbebat illis sacrificandi ministerium; cum sit secus judicandum de Sacerdotibus Ecclesiæ Christi: quia non per certas vices, sed quotidie sacrificium & quidem sanctius & divinius offerunt. Hanc discriminis caussam Siricius Pontifex in epist. ad Himerium Tarraconensem Episcopum, cap. 7. postquam adduxit, sic ait: *Nostri autem Sacerdotes Deo QUOTIDIE sacrificant, ut in his quæ QUOTIDIE offerimus sacrificiis Deo nostro placeamus.* Et qui de fermento mandavit ille ipse Innocentius Papa I. scribens ad Victricium Rotomagensem Episcopum, cap. 7. hoc idem urget argumentum dicens: *Tenere Ecclesia omnino debet, ut Sacerdotes & Levitæ cum suis uxoribus non coeant, quia mysterii QUOTIDIANI necessitatibus occupantur.* Et mox: *Nam si priscis temporibus de templo Dei Sacerdotibus anno vicis suæ non discedebant, sicut de Zacharia legimus; quanto magis Sacerdotes Ecclesiæ, vel Levitæ, pudicitiam ex die ordinationis suæ servare debent, quibus vel sacerdotium, vel ministerium sine successione est, nec PRÆTERIT DIES, qua vel a Sacrificiis divinis, vel a Baptismatis officio vacent: Nam si B. Paulus ad Corinthios scribit: Abstinete vos ad tempus ut vacetis orationi; & hoc utique Laicis præcipit: multo magis Sacerdotes, quibus & orandi, & SACRIFICANDI JUGE OFFICIUM EST, semper debebunt ab hujusmodi consortio abstinere.* Ipsemet Papa Innocentius idem iterat argumentum in epist. ad Exuperium Tolosanum Episcopum cap. 1. His addendum Concilium Toletanum primum anno 400. can. 5. dicens: *Presbyter, vel Diaconus, vel Subdiaconus, vel quilibet Ecclesiæ deputatus Clericus, si intra civitatem fuerit, vel loco in quo Ecclesia est, aut castello, aut vico, aut villa, & ad Ecclesiam ad SACRIFICIUM QUOTIDIANUM non accesserit, Clericus non habeatur.*

8. Quinetiam Leo Papa Magnus ad Dioscorum scribens Alexandrinum epist. 11. alias 81. his illum verbis commonet: *Ut autem in omnibus observantia nostra concordet, illud quoque volumus custodiri, ut cum solemnior quæque festivitas conventum populi numerosioris indixerit, & ea Fidelium multitudo convenerit, quam recipere semel una basilica non possit, Sacrificii oblatio simul indubitanter iteretur, ne his tantum admissis ad hanc devotionem qui primi advenerint, videantur hi qui postmodum confluxerint non recepti. Necesse est autem ut quædam pars populi sua devotione privetur, si unius tantum Missæ, more servato, Sacrificium offerre non possint, nisi qui prima diei parte convenerint. Studiose ergo dilectionem tuam & familiariter admonemus, ut quod nostræ consuetudini ex forma* (Nota hæc) *paternæ traditionis insedit, tua quoque cura non negligat, ut per omnia nobis fide & actionibus congruamus.* Sane Leo magnus indignum non judicasset, quod pars populi Alexandrini festiviratum diebus Missa frustraretur, neque Dioscorum Episcopum hortaretur, ut in hoc ritum Ecclesiæ Romanæ sequeretur, si res ipsa deteriore loco Romæ foret, majorque fidelium Romanorum pars ab audiendo Sacro excluderetur, eo futili prætextu, ne qualicunque die intra Romam, cujus mœnia quinquaginta milliaribus, teste Flavio Vopisco, protendebantur, plusquam una Missa celebraretur.

9. Quorsum igitur Magnus ille Constantinus tam multas sacras basilicas excitarat, incredibili splendore atque magnificentia locupletissimis latifundiis & censibus ditaverat, donariis pretiosissimis decoraverat, si una fortassis excepta, ceteræ omnes solitariæ, divinoque cultu futuræ erant destitutæ? Veruntamen non usque adeo sordide irreligioseque actum fuit: adhuc enim visuntur & supersunt etiam in minimis & antiquioribus Romæ Ecclesiis, quales sunt sancti Clementis ad amphiteatrum, sanctorumque Martyrum Nerei, & Domitillæ ambones, sanctuaria, Altaria, sacræ portæ, Diaconicæ mensæ, certissima monimenta Missarum in eisdem omni apparatu olim celebratarum. Quis vero ambigit, vel ignorat in plerisque minoribus Ecclesiis inter Missarum solemnia fuisse multas a sancto Gregorio Romano Pontifice homilias pronunciatas, intra inquam Missarum solemnia, ut ille testatur expresse in sua ad illas præfatione, quales sunt (ut celebriores taceam) Ecclesiæ Sanctæ Felicitatis, S. Stephani, S. Andreæ, SS. Marcellini & Petri (& ista quidem notatur habita in die Dominica) S. etiam Sylvestri, S. Agnetis, B. Felicis, B. Laurentii, S. Pancratii, SS. Nerei & Achillei, SS. Processi & Martiniani, S. Clementis, SS. Joannis & Pauli (quæ etiam habita prænotatur Dominica die) S. etiam Mammæ, SS. Philippi & Jacobi, Dominica quoque die: iterum S. Clementis in die Dominico, & in Ecclesia iterum S. Laurentii die pariter Dominico. Quis vero existimet quando in arctis & angustis illis locis sanctus ille Pontifex diebus etiam Dominicis sacrum peragebat, nullam fuisse aliam in tanta urbe Missam?

DIS-